

**JURISPRUDENȚA
INSTANȚELOR
JUDECĂTOREȘTI
2010-2011**

VOLUMUL I

**ÎN DOMENIUL DREPTULUI CIVIL, PENAL,
PROCESUAL CIVIL ȘI PENAL,
FAMILIEI, COMERCIAL, MUNCII,
CONTENCIOS ADMINISTRATIV**

www.editurauniversitatara.ro

JUDECĂTOR
MIHAELA CRISTINA MOCANU
LECT. UNIV. DRD

DĂNUȚ NEACȘU
LECT. UNIV. DRD

JURISPRUDENȚA
INSTANȚELOR
JUDECĂTOREȘTI
2010-2011

VOLUMUL I

ÎN DOMENIUL DREPTULUI CIVIL, PENAL,
PROCESUAL CIVIL ȘI PENAL,
FAMILIEI, COMERCIAL, MUNCII,
CONTENCIOS ADMINISTRATIV

EDITURA UNIVERSITARĂ
București, 2012

Colecția ȘTIINȚE JURIDICE ȘI ADMINISTRATIVE

Redactor: Gheorghe Iovan
Tehnoredactor: Ameluța Vișan
Coperta: Angelica Mălăescu

Editură recunoscută de Consiliul Național al Cercetării Științifice (C.N.C.S.)

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

MOCANU, CRISTINA MIHAELA

Jurisprudența instanțelor judecătorești : 2010-2011 / Mocanu

Cristina Mihaela, Neacșu Dănuț. - București : Editura Universitară, 2012
vol.

ISBN 978-606-591-482-7

**Vol. 1.: În domeniul dreptului civil, penal, procesual civil și
penal, familiei, comercial, muncii, contencios administrativ. - 2012. -**

Bibliogr. - ISBN 978-606-591-481-0

I. Neacșu, Dănuț

347.99(498)

DOI: (Digital Object Identifier): 10.5682/9786065914810

© Toate drepturile asupra acestei lucrări sunt rezervate, nicio parte din această lucrare nu poate
fi copiată fără acordul Editurii Universitare

Copyright © 2012

Editura Universitară

Director: Vasile Muscalu

B-dul. N. Bălcescu nr. 27-33, Sector 1, București

Tel.: 021 – 315.32.47 / 319.67.27

www.editurauniversitara.ro

e-mail: redactia@editurauniversitara.ro

Distribuție: tel.: 021-315.32.47 / 319.67.27 / 0744 EDITOR / 07217 CARTE

comenzi@editurauniversitara.ro

O.P. 15, C.P. 35, București

www.editurauniversitara.ro

PREFAȚĂ

Efortul depus de către autorii culegerii s-a concretizat într-o publicație ce pune în valoare tendințele actuale ale practicii judiciare și face parte dintr-un șir de lucrări ce se vor a fi de referință în jurisprudență.

De multe ori, drepturile și libertățile prevăzute de lege se află într-o aparentă contradicție, iar instanțele de judecată au greaua și delicata misiune de a asigura un echilibru între ele.

Acest lucru nu se poate face prin simpla înclinare a balanței în favoarea unei părți, fiind nevoie și de o motivare temeinică și convingătoare a soluției, în deplină concordanță cu legea. Astfel, o hotărâre judecătorească va avea nu doar o autoritate bazată pe mijloacele coercitive ale statului, ci și o putere reală și profundă, ce rezultă din profesionalismul și buna-credință a judecătorilor care au pronunțat-o.

Lucrarea de față, prin cele 75 de spețe selectate și rezumate din domenii diferite de interes, își propune să formeze o imagine de ansamblu asupra unor probleme jurisprudențiale relevante, interesante și actuale.

Hotărârile judecătorești selecționate sunt de actualitate și rezumate într-un stil clar și concis. Autorii au urmărit aducerea în prim plan a unor probleme jurisprudențiale frecvent întâlnite în practica judiciară dar și a unora cu caracter de noutate.

Culegerea este structurată în 9 capitole intitulate în funcție de ramura de drept în care se încadrează problema juridică tratată. Sunt prezente spețe din domeniul dreptului civil, dreptului penal, dreptului procesual civil și penal, dreptului administrativ, din domeniul dreptului muncii și asigurărilor sociale, familiei, litigiilor dintre profesioniști, dar și al insolvenței societăților comerciale.

Fiecare speță beneficiază de un comentariu scurt și concis asupra problemei de drept dezlegată, pentru a asigura o facilă consultare.

Scopul declarat de autorii lucrării este acela de a se constitui într-un mijloc adecvat de cunoaștere a practicii judiciare și de a contribui la sporirea caracterului previzibil al hotărârilor judecătorești.

Autorii

CUPRINS

PREFAȚĂ	5
I. DREPT CIVIL	13
1. Acordarea de daune morale în baza dispozițiilor art. 5 din Legea nr. 221/2009 după publicarea deciziilor Curții Constituționale. Noțiunea de „speranță legitimă” ocrotită de dispozițiile Protocolului 1 Adicional la Convenția Europeană a Drepturilor Omului	13
2. Acțiune în revendicare. Stabilirea anterioară, printr-o hotărâre judecătorească a caracterului ilegal al preluării de către stat, a validității convenției de înstrăinare către actualul deținător și a bunei credințe. Existența unui „bun” în sensul art.1Protocolul nr.1. Acordarea de despăgubiri în procedura Titlului VII al Legii nr.247/2005;	15
3. Apel. Caracterul politic al condamnării. Despăgubiri. Incidența admiterii unei excepții de neconstituționalitate asupra unei cauze aflată în curs de soluționare.....	25
4. Apel - despăgubiri solicitate în baza Legii 10/2001 de terți al căror titlu emis la Legea 112/2005 a fost anulat în instanță; Calitatea statului de a achita despăgubirile și după modificarea art. 48 din Legea 10/2001	47
5. Deportarea în U.R.S.S. Inaplicabilitatea dispozițiilor Legii nr. 221/2009	52
6. Folosirea subsolului unui teren de către autoritățile locale în interes public. Condiții. Încălcarea dreptului de proprietate.	54
7. Legea nr. 10/2001. Compensarea cu alte bunuri sau servicii	60
8. Mijlocul eficace de valorificare de către proprietar a dreptului de acces la terenul proprietatea sa și a dreptului de trecere pe terenul proprietatea unei alte persoane.	63
9. Nulitate certificat de moștenitor. Justificarea unui interes prin crearea unui nou regim juridic al bunului ce exclude ingerințe în dreptul de proprietate pretins.	68

10. Ridicare sechestru. Refuz de a da garanțiile promise constând în instituirea unei ipotecii, obligație asumată prin convenție, act sub semnătură privată.	77
11. Situația constructorului de bună-credință pe terenul altuia. Obligația proprietarului terenului de a-l dezdăuna.	81
12. Servitute de trecere. Inadmisibilitatea dobândirii prin uzucapiune ...	84
II. DREPT PROCESUAL CIVIL	91
1. Acțiune formulată la instanța de fond în temeiul art. 581 Cod procedură civilă – obligarea pârâtului de a permite exploatarea de prundiș și nisip – admitere. Recurs declarat de pârâți. Admiterea recursului și respingerea acțiunii, ca inadmisibilă	91
2. Acțiune în constatare. Calitatea procesuală a Casei Județene de Pensii în cadrul acțiunilor în constatarea perioadei ca fiind lucrată în grupa a II-a de muncă.	93
3. Cereri noi în recurs. Inadmisibilitate	95
5. Contestație în anulare. Tardivitate. Calculare termen	105
6. Identificarea capătului principal de cerere. Relevanța acestuia pentru stabilirea căii de atac.	107
7. Legitimătate procesuală activă. Interesul reclamantei în promovarea acțiunii pentru protejarea unui drept	110
8. Nulitate absolută. Nulitate relativă. Obligația instanței de a califica juridic cererea dedusă judecății	112
9. Neagravarea situației în propria cale de atac. Acțiune în răspundere delictuală contra Statului Român. Prescripția dreptului material la acțiune	114
10. Revizuirea promovată ca urmare a deciziei Curții Europene a Drepturilor Omului în cauza Daniel Constantin vs. România	117
11. Revizuire. Contrarietate de hotărâri. Competența instanței	121
12. Recurs. Analizarea cauzei prin prisma altor texte de lege decât cele invocate de reclamant. Omisiunea de a analiza apărările și motivele invocate de reclamant	122
13. Recurs. Omisiunea instanței de fond de a se pronunța asupra unui capăt de cerere	123
14. Sechestrul asigurator. Condiții de admisibilitate. Drepturile acționarului în caz de dizolvare și lichidare a societății.	125

III. DREPT PENAL	129
1. Plângere împotriva rezoluției procurorului de caz, de neîncepere a urmăririi penale. Neformularea în termen a plângerii prealabile	129
2. Plângere împotriva rezoluției date de procuror de neîncepere a urmăririi penale. Prescripția răspunderii penale	131
3. Plângere împotriva ordonanței procurorului de scoaterea de sub urmărire penală a învinuitului, pentru infracțiunea de abandon de familie. Pericolul social al faptei	134
4. Plângere împotriva rezoluției de neîncepere a urmăririi penale. Lipsa indiciilor de săvârșire a faptei	136
5. Plângere formulată împotriva rezoluției prin care s-a dispus scoaterea de sub urmărire penală a învinuitului sub aspectul comiterii infracțiunii de abandon de familie, prev. de art. 305 alin.1 lit.c C.pen. Lipsa intenției de săvârșire a faptei	138
6. Stare de necesitate. Inexistența acestei cauze care înlătură caracterul penal al faptei	140
IV. DREPT PROCESUAL PENAL	155
1. Apel. Omor calificat. Nulitatea relativă a hotărârii instanței de fond	155
2. Aplicarea art. 3201 Cod procedură penală înainte de intrarea în vigoare a Legii nr. 202/2010. Consecințe. Neefectuarea cercetării judecătorești. Încălcarea principiilor oralității și contradictorialității. Aprecieri greșite a probelor	160
3. Contestația în anulare. Inadmisibilitate	176
4. Cooperare judiciară internațională în materie penală	180
5. Încheierea unei tranzacții sub aspectul laturii civile înainte de începerea urmăririi penale față de făptuitor. Consecințe asupra modului de soluționare a dosarului vizând dezdăunarea părților civile	185
6. Judecata în cazul recunoașterii vinovăției	193
49. Menținerea arestării preventive a inculpatului. Îndeplinirea condițiilor prevăzute de art.143, art.148 alin.1 lit.f și art.136 din Cod procedură penală	204
8. Nulitate relativă. Nesemnarea de către martorii asistenți a procesului-verbal de cercetare la fața locului.	210
9. Recurs. Propunere de arestare. Nelegala sesizare a instanței. Nerespectarea termenului de 24 de ore până la expirarea căruia trebuie soluționată propunerea de arestare preventivă. Consecințe	218
10. Transferul de procedură în materie penală	237

V. DREPTUL MUNCII ȘI AL ASIGURĂRILOR SOCIALE 246

1. Condiții în care se poate încasa pensia de urmaș cumulat cu veniturile realizate dintr-o activitate profesională 246
2. Drepturi bănești. Diminuarea salariului cu 25% în urma aplicării art. 1 din Legea nr. 118/2010..... 248
3. Dreptul muncii și securității sociale. Calitatea de auditor de justiție. Principiul neretroactivității legii civile. 251
4. Impozit pentru tichete cadou 256
5. Modalitatea de calcul a indemnizației pentru concediul de odihnă în cazul cadrelor didactice în contextul intrării în vigoare a legii nr. 118 2010 258
6. Modul de interpretare și aplicare a dispozițiilor din contractul colectiv de muncă la nivel de unitate privind beneficiul compensației în situația concedierii pentru motive care nu țin de persoana salariatului 263
7. Modul de calcul al contribuției de asigurări sociale de sănătate 267
8. Recalcularea dreptului de pensie 269
9. Recurs - aplicarea reducerii de 25% prevăzută de Legea 118/2010 indemnizației de concediu aferentă anului școlar 2009-2010 272

VI. DREPT CONTECIOS ADMINISTRATIV ȘI FISCAL 278

1. Achiziție publică. Solicitare de clarificări cu privire la clauzele contractuale. Notificare formulată în temeiul art. 256¹ din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 34/2006. Modificarea clauzelor contractului de achiziție publică care urmează a se încheia la finalizarea procedurii 278
2. Achiziție publică. Anularea raportului procedurii de atribuire și a actelor subsecvente, cu consecința reluării procedurii de evaluare a ofertelor 286
3. Anulare act administrativ fiscal. Taxă hotelieră datorată de operatorii din turism, stabilită prin acte normative ce nu au fost contestate 295
4. Anulare act administrativ fiscal. Lipsa declarației fiscale privind plata impozitului pe venit în calitate de microîntreprindere 300
5. Anulare act administrativ emis de o autoritate publică. Nelegalitatea angajării personalului cu atribuții privind paza obiectivelor, bunurilor și valorilor și protecția persoanelor prin convenții civile de prestări servicii 308
6. Anulare act administrativ emis de o autoritate publică. Revocarea actelor administrative, a căror anulare se solicită, de către autoritatea publică 315

7. Contract de furnizare materii prime pentru producerea de energie termică. Natură juridică. Condițiile în care operează rezilierea contractului. Despăgubiri	323
8. Comunicare informații interes public. Legitimare procesuală – calitate procesuală pasivă. Principiul rolului activ al judecătorului	328
9. Excepție de nelegalitate. Inadmisibilitatea invocării excepției de nelegalitate a unui act cu caracter normativ față de dispozițiile art.4 alin.1 din Legea nr.554/2004	332
10.Excepția de nelegalitate a unui act administrativ – inadmisibilitate. Condiții pentru eliberarea actului administrativ din perspectiva Legii nr.50/1991 privind autorizarea executării lucrărilor de construcții ...	337
11.Obligarea autorității publice la emiterea unui act administrativ	345
12. Recurs. Simplele afirmații ale persoanei vătămate nu sunt suficiente pentru a considera îndeplinite dispozițiile art. 14 din Legea nr. 554/2004.	352
VII. DREPTUL FAMILIEI	355
1. Plasament în regim de urgență a unei minore într-un apartament de tip familial	355
VIII. LITIGII ÎNTRE PROFESIONIȘTI	357
1. Contract de antrepriză. Clauză penală pentru neexecutarea obligațiilor antreprenorului. Nulitate, invocarea acesteia pe cale de excepție	357
IX. PROCEDURA INSOLVENȚEI	362
1. Decizia creditorului unic de a desemna un lichidator judiciar în locul lichidatorului desemnat provizoriu de judecătorul sindic. Efecte	362
2. Decăderea din calitatea de reprezentant; Recurs. Excepția lipsei calității de reprezentant. Decăderea din dreptul de a fi administrator al societății aflată în insolvență prev. de art. 6 și 731 din Legea nr.31/1990 nu poate fi extinsă și asupra calității de administrator social al debitoarei prevăzută de art.18 alin.1 teza finală din Legea nr.85/2006, în cazul confirmării acestuia ca administrator special în derularea procedurii insolvenței debitorului.	364
3. Procedura insolvenței. Cerere de deschidere a procedurii formulată anterior modificării dispozițiilor Legii nr.85/2006 prin Legea nr.277/2009. Principiul neretroactivității legii civile	370

4. Procedura insolvenței. Deschidere procedură faliment în formă simplificată. Neînstituirea obligației formulării unei cereri de deschidere a procedurii, în sarcina lichidatorului, de lege. Situația recunoașterii stării de insolvență din declarația expresă a societății și a lichidatorului 373
5. Procedura insolvenței. Cerere privind aprobarea bugetului previzionat. Condiția absenței disponibilităților 378
6. Procedura insolvenței. Cerere privind prelungirea termenelor de înregistrare a cererilor de admitere a creanțelor, de verificare a acestora, de întocmire, afișare și comunicare a tabelului preliminar de creanțe și a termenului de definitivare a tabelului de creanțe. Motive temeinice 381
7. Procedura insolvenței - închidere procedură. Raport cu propunere de închidere procedură în temeiul art.131 din Legea nr.85/2006. Contestație împotriva măsurilor luate de lichidatorul judiciar. Termenul de contestare. Calculul acestuia 385
8. Procedura insolvenței. Contestație împotriva tabelului final. Depunere declarație creanță peste termenul limită pentru înregistrare – tardivitate. Excepția opozabilității actelor de procedură (art.7 al.3 din legea insolvenței) 390
9. Recurs. Contestarea tabelului definitiv al creanțelor pentru ipoteza reglementată de art.75 alin.1 din Legea nr. 85/2006 privind procedura insolvenței, referitoare la existența unei erori esențiale care a determinat înregistrarea greșită a creanței în tabelul definitiv 397

I. DREPT CIVIL

1. Acordarea de daune morale în baza dispozițiilor art. 5 din Legea nr. 221/2009 după publicarea deciziilor Curții Constituționale. Noțiunea de „speranță legitimă” ocrotită de dispozițiile Protocolului 1 Adicional la Convenția Europeană a Drepturilor Omului

Legislație relevantă: art. 5 alin. 1 din Legea nr. 221/2009 privind condamnările cu caracter politic și măsurile administrative asimilate acestora, pronunțate în perioada 6 martie 1945 - 22 decembrie 1989, Protocolul 1 Adicional la Convenția Europeană a Drepturilor Omului

O analiză detaliată a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului relevă faptul că noțiunea de „bun” în sensul Convenției este extinsă la toate acele situații în care reclamantul are un „interes economic ce are o bază suficientă în dreptul intern” sau când existența sa este confirmată printr-o jurisprudență clară și constantă a instanțelor naționale, deci o „speranță legitimă” de natură concretă, bazată pe o dispoziție legală sau practică judiciară (cauzele Pine Valley Developments Ltd ant Others vs. Irlanda; cauza Beyler contra Italiei; cauza Stretch contra Regatului Unit; cauza Oneryildiz împotriva Turciei; cauza Juroj Kopecky contra Slovaciei; cauza Smokovitis contra Georgiei; cauza Slavov contra Bulgariei).

Intervalul mare de timp în care au fost în vigoare aceste dispoziții legale 11.06.2009 - 15.11.2010, de aproximativ 1 an și 5 luni, jurisprudența constantă a instanțelor naționale (la nivelul țării 2321 hotărâri de fond admise, 473 hotărâri definitive, 626 hotărâri irevocabile admise la data publicării deciziilor Curții Constituționale, iar la nivelul Curții de Apel Galați - 235 hotărâri de fond, 24 hotărâri definitive și 5 hotărâri irevocabile) au dat naștere unei „speranțe legitime” de recunoaștere a dreptului la despăgubiri pentru prejudiciul moral.

Prin sentința civilă nr. 83 din 20.01.2011 a Tribunalului Vrancea s-a admis în parte acțiunea, constatându-se caracterul politic al condamnării și s-a respins cererea de acordare a daunelor morale.

Din probele administrate instanța reține că reclamantul a fost condamnat prin sentința penală nr. 44/23 ianuarie 1973 pronunțată de Tribunalul Militar București la o pedeapsă de 3 ani și 6 luni pentru infracțiunea de subordonare.

Această condamnare nu constituie de drept o condamnare cu caracter politic, dar potrivit art. 4 alin. (1) din Legea nr. 221/2009 persoanele care au suferit condamnări în perioada 06 martie 1945-22 decembrie 1989 pot solicita instanței să constate caracterul politic al condamnării în condițiile prevăzute la art. 1 alin. (3).

Potrivit art. 1 alin. (3) din Legea nr. 221/2009 constituie condamnare cu caracter politic și condamnare prevăzută pentru orice faptă prevăzută de legea penală dacă prin săvârșirea ei s-a urmărit unul din scopurile prevăzute la art. 1 din OUG nr. 214/1999.

Cum, reclamantului i-a fost recunoscută calitatea de luptător în rezistența anticomunistă prin decizia nr. 628/17.11.2006, urmează a se constata caracterul politic al condamnării sale prin decizia penală nr. 44/1973 pronunțată de Tribunalul Militar București.

A fost respinsă cererea de acordare a daunelor morale având în vedere constatarea ca neconstituțional a temeiului juridic al cererii.

Prin decizia civilă nr. 281/R din 04.05.2011 a Curții de Apel Galați s-a admis recursul, a fost modificată în parte sentința civilă nr. 83/20.01.2011 a Tribunalului Vrancea, în sensul că a fost obligat pârâtul la 3.600 euro (contravaloarea în lei la data plății) cu titlu de daune morale.

Pentru a decide astfel, instanța a reținut următoarele:

O analiză detaliată a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului (cauzele Pine Valley Developments Ltd ant Others vs. Irlanda; cauza Beyler contra Italiei; cauza Stretch contra Regatului Unit; cauza Oneryilidiz împotriva Turciei; cauza Juroj Kopecky contra Slovaciei; cauza Smokovitis contra Georgiei; cauza Slavov contra Bulgariei) relevă faptul că noțiunea de „bun” în sensul Convenției este extinsă la toate acele situații în care reclamantul are un „interes economic ce are o bază suficientă în dreptul intern” sau când existența sa este confirmată printr-o jurisprudență clară și constantă a instanțelor naționale, deci o „speranță legitimă” de natură concretă, bazată pe o dispoziție legală sau practică judiciară.

Reclamanții au introdus acțiunea la data de 4 decembrie 2009, moment la care art. 5 alin. 1 lit. a din Legea nr. 221/2009 era în vigoare, în forma inițială, dar, datorită particularităților speței, cauza nu a fost soluționată până la declararea lor ca neconstituționale.

Raportat la aceste date concrete ale speței, Curtea de Apel urmează să verifice dacă la momentul publicării deciziilor Curții Constituționale (momentul ingerinței), reclamantul avea o bază în dreptul intern, confirmată printr-o

jurisprudență clară și constantă a instanțelor naționale, în sensul admiterii acestor acțiuni, adică aveau „o speranță legitimă” de a obține daune morale.

Din datele centralizate la nivelul întregii țări furnizate de Ministerul Finanțelor, rezultă că la data de 15.11.2010 existau 2321 hotărâri de fond admise, 473 hotărâri definitive (pronunțate în apel) și 626 hotărâri irevocabile, iar numărul hotărârilor executate este de 51.

La nivelul Curții de Apel Galați, până la data 15.11.2010 (data publicării deciziilor Curții Constituționale), au existat 235 hotărâri de fond, 24 hotărâri definitive și 5 hotărâri irevocabile admise în această materie.

În plus, această practică constantă de admitere a acțiunilor la nivelul Curții de Apel Galați este confirmată și de deciziile de desființare cu trimitere spre rejudecare în cauzele în care instanța de fond a respins cererile pe lipsă de calitate procesuală activă cu motivarea că daunele morale se cuvin doar autorului nu și moștenitorilor prevăzuți de lege și doar în situația condamnărilor la închisoare nu și a măsurilor administrative.

În urma desființării cu trimitere, Curtea de Apel Galați a dat îndrumări de soluționare a cauzei pe fond.

În concluzie, raportat la aceste date concrete, Curtea de Apel Galați a apreciat că la momentul ingerinței, reclamantul avea „o speranță legitimă” de a obține un bun, confirmată de legislația națională și o practică judiciară bine definită.

Decizia civilă nr. 281/R din 04.05.2011 a secției civile a Curții de Apel Galați

2. Acțiune în revendicare. Stabilirea anterioară, printr-o hotărâre judecătorească a caracterului ilegal al preluării de către stat, a validității convenției de înstrăinare către actualul deținător și a bunei credințe. Existența unui „bun” în sensul art.1 Protocolul nr.1. Acordarea de despăgubiri în procedura Titlului VII al Legii nr.247/2005;

Legislație relevantă: art.480 din Codul civil, art.46 din Legea nr.10/2001, art. 1 din Protocolul nr. 1 adițional la Convenția europeană a drepturilor omului, titlul VII din Legea nr.247/2005 privind reforma în domeniile proprietății și justiției, precum și unele măsuri adiacente;

Stabilirea printr-o hotărâre judecătorească irevocabilă a caracterului ilegal al preluării bunului de către stat constituie un „bun” în sensul art. 1 din Protocolul nr. 1 adițional la Convenția europeană a drepturilor omului.

Deasemeni menținerea judiciară a actului de înstrăinare în patrimoniul părților dobânditori nu poate fi anihilată prin compararea titlurilor, ca simplă ipoteză de probațiune a revendicării. Compararea titlurilor, așa cum s-a subliniat în literatura de specialitate, vizează, exclusiv, situația, inexistență în speță când ambele părți ale revendicării produc titluri derivate care emană de la autori diferiți și care sunt fără vreo legătură (separate între ele). În speță titlurile invocate sunt, în succesiunea lor, într-o strânsă legătură.

În condițiile în care restituirea în natură a bunului dobândit de părți cu bună credință nu mai este posibilă, reclamanții sunt privați de dreptul lor de proprietate asupra acestei locuințe, pentru acoperirea prejudiciului suferit ei fiind îndreptățiți să obțină contravaloarea imobilului. Statul nu și-a îndeplinit obligația pozitivă de a reacționa în timp și cu coerență, în ceea ce privește problema de interes general pe care o constituie vânzarea imobilelor intrate în posesia sa în virtutea decretelor de naționalizare, astfel că este răspunzător de indemnizarea reclamanților pentru prejudiciul suferit.

Câtă vreme pentru imobilele preluate abuziv în perioada 6 martie 1945 – 22 decembrie 1989 a fost adoptată o lege specială care prevede în ce condiții pot fi acestea restituite în natură persoanelor îndreptățite, instanțele de judecată nu pot face abstracție de existența sa și să aplice regulile specifice acțiunii în revendicare, consacrate pe cale doctrinară și jurisprudențială în aplicarea art.480 din Codul civil, astfel că se impune apelarea la procedura specială de acordare a despăgubirilor prevăzută de Titlul VII din Legea nr.247/2005.

La 22 octombrie 1998 reclamanții G.O. și G.M. I. au chemat în judecată părții C. L. al Municipiului Constanța, R. A. E. D. P. P. Constanța și D. N.și D. M. solicitând instanței să dispună obligarea părților să lase în deplină proprietate și liniștită posesie imobilul situat în Constanța, str. x nr. x.

În motivarea cererii reclamanții au arătat că sunt proprietarii apartamentului din Constanța, str. x nr. x, format din 3 camere și dependințe, conform titlului de proprietate nr.xxxx/1982, transcris la fostul Notariat de Stat Județean Constanța sub nr.xx/10.01.1983 și au deținut acest bun fără probleme până la plecarea în străinătate, în anul 1986.

Ulterior au aflat că imobilul în litigiu a fost confiscat, conform Decretului nr. 223/1974, iar toate demersurile pentru a reintra în posesia acestui bun au rămas fără rezultat.

Susțin reclamanții că decizia nr. 124/24.03.1987 a fostului Consiliu Popular Municipal Constanța este lovită de nulitate absolută din cauză că normele Decretului nr. 223/1974 au fost abrogate, situație care solicită să fie constatată nemijlocit de instanță, mai ales că pentru apartament nu s-au emis documente de preluare în administrarea acestei instituții.

Contractul de vânzare cumpărare, despre care au fost înștiințați în august 1998, s-a perfectat cu părții D. N. și M. cu încălcarea flagrantă a normelor legale privind înstrăinarea, motiv pentru care solicită instanței să constate nulitatea absolută a acestei înstrăinări pentru că cel care a făcut vânzarea nu avea un drept legitim asupra apartamentului.

Prin sentința civilă nr. xxxx din 27 octombrie 1999 Judecătoria Constanța a respins acțiunea ca nefondată.

Pentru a pronunța această sentință prima instanță a reținut că actul administrativ, respectiv decizia nr. xx24.03.1987 emisă de fostul Comitet Executiv al Consiliului Popular Județean Constanța, nu a fost atacat pentru a se analiza legalitatea sa la organele competente (plângere prealabilă sau instanță). În consecință, a apreciat că statul deține imobilul cu un titlu valabil.

Posesia pe care părții o dețin asupra imobilului are la bază contractul de vânzare cumpărare nr. xxxx/12.11.1996 și constatarea nulității acestuia ca sancțiune a actului juridic nu operează de drept, ci trebuie să fie constatată după ce au fost analizate motivele pe care partea le invocă.

În acțiunea în revendicare în care ambele părți dețin un titlu, instanța de fond a dat prioritate titlului părților.

Împotriva acestei sentințe au declarat apel reclamanții care au criticat hotărârea pentru nelegalitate și netemeinicie arătând că, în condițiile abrogării Decretului nr. 223/1974 prin Decretul-lege nr. 9/1989, titlul deținut de stat asupra imobilului în litigiu este unul nelegitim, iar apartamentul nu putea face obiectul vânzării către chiriași în temeiul Legii nr. 112/1995. Au arătat reclamanții că sunt singurii titulari ai unui titlu valabil de proprietate, care nu a fost desființat pe nici o cale, fiind astfel îndreptățiți la restituire în temeiul art. 480 Cod civil.

Prin decizia civilă nr. xxx din 22 martie 2000 Tribunalul Constanța a admis apelul reclamanților, a schimbat în tot hotărârea apelată în sensul că a admis acțiunea și a obligat părții să lase reclamanților în deplină proprietate și posesie imobilul situat în Constanța, str. x nr. x.

În considerentele acestei decizii instanța de apel a reținut, în esență, că titlul statului nu a fost legal constituit; în lipsa comunicării deciziilor administrative, emise conform decretului nr. 223/1974, dreptul de proprietate asupra imobilului nu a fost transferat statului, iar în cadrul acțiunii de comparare a titlurilor invocate de părți, titlul reclamantului a fost reținut ca fiind mai bine caracterizat, în timp ce părții au dobândit imobilul de la un neproprietar.

Împotriva acestei decizii au declarat recurs părții D.I. și D.M., R. A. E. D. P. P. Constanța și C.L. al Municipiului Constanța.

În recursul formulat, părții D.I. și D.M. au solicitat casarea hotărârii invocând prevederile art. 304 pct. 3,6,7,8,9,10,11 Cod procedură civilă (în

vigoare la data declarării recursului), susținând că hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței materiale a Tribunalului Constanța deoarece valoarea bunului revendicat este mai mare de 150.000.000 lei (ROL).

Au mai arătat apelanții pârâți că instanța de apel a schimbat temeiul juridic al acțiunii, încălcând principiul disponibilității. Deși reclamanții au pretins în acțiunea principală că titlul statului este nul întrucât Decretul nr. 223/1974, în baza căruia s-a emis decizia administrativă, a fost abrogat, Tribunalul Constanța, admitând apelul, motivează nulitatea deciziei pe faptul că decizia administrativă nr. xxx/1987 nu a fost comunicată.

Susțin că este nefondată acțiunea în revendicare deoarece titlul statului este valabil, Decretul nr. 223/1974 fiind enumerat în HG nr. 11/1997 printre actele normative care constituie titlu legal al statului român pentru bunurile imobile preluate în perioada 1945-1989.

Arată că au fost de bună credință la cumpărarea imobilului în baza Legii nr. 112/1995 deoarece au folosit imobilul după plecarea din țară a reclamanților în baza unei convenții încheiate cu aceștia, pârâții fiind numiți curatori ai fiicei minore a reclamanților, care a rămas în țară fără ocrotire părintească.

În recursul formulat, pârâții RAEDPP Constanța și C.L. al Municipiului Constanța au solicitat casarea deciziei tribunalului în temeiul art. 304 pct. 9, 10 și 11 Cod procedură civilă susținând că în mod greșit tribunalul a reținut că statul nu a deținut imobilul în baza unui titlu legal; potrivit Decretului nr. 223/1974 transferul dreptului de proprietate către stat nu era subordonat comunicării deciziei administrative către reclamanți, neexistând nici o dispoziție legală care să condiționeze existența unui act administrativ de comunicarea lui.

Au mai susținut că instanța de apel a comparat titlurile părților și a dat precădere titlului de proprietate al reclamanților, ignorând faptul că împrumutul folosit la cumpărarea imobilului nu fusese restituit în totalitate la data preluării bunului în proprietatea statului.

Reclamanții au recunoscut prin cererea de chemare în judecată că au luat cunoștință de trecerea bunului în proprietatea statului imediat după emiterea deciziei administrative – scopul urmărit prin comunicarea deciziei fiind atins.

Prin decizia civilă nr.xxxx pronunțată la 8 noiembrie 2000 Curtea de Apel Constanța a admis recursurile declarate de pârâții D.I. și D.M., RAEDPP Constanța și C.L. al Municipiului Constanța, a casat decizia tribunalului și sentința judecătorească și, rejudecând, a respins ca nefondată acțiunea reclamanților G. O. și G. M. I..

În considerentele acestei decizii instanța de recurs a reținut că titlul statului a fost legal constituit deoarece măsura de preluare a apartamentului prin decizia administrativă nr.xx/24.03.1987 emisă de Consiliul Popular al Județului Constanța, în aplicarea Decretului nr. 223/1974, a fost adusă la cunoștință

reclamanților prin fiica acestora care a rămas în apartament împreună cu tutorii săi, pârâții D.. Cunoscând despre existența deciziei administrative reclamanții nu au întreprins nici un demers, anterior sau ulterior părăsirii țării, pentru contestarea ei.

S-a mai reținut că, în calitate de proprietar al bunului, statul a dispus de imobil vânzându-l în temeiul Legii nr. 112/1995 pârâților D., aceștia din urmă fiind singurii care justifică un drept de proprietate asupra bunului și care pot triumfa în acțiunea în revendicare.

Împotriva acestei decizii reclamanții G. R. O. (G. O.) și G. M. I. (G. M. I.) au formulat cerere de revizuire întemeiată pe art. 322 pct. 9 Cod procedură civilă pe motiv că, printr-o hotărâre pronunțată la 4 noiembrie 2008, la sesizarea reclamanților, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat că le-a fost încălcat dreptul de proprietate asupra apartamentului în litigiu, fiind încălcate prevederile art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția europeană a drepturilor omului.

Prin decizia civilă nr. xxC din 2 martie 2011 Curtea de Apel Constanța a admis cererea de revizuire formulată de reclamanții G. R. O. (G. O.) și G. M. I. (G. M. I.) și constatând că, în cazul reclamanților, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reținut încălcarea dreptului de proprietate al acestora prin naționalizarea ilegală a imobilului din Constanța, str. X nr. X, a desființat decizia civilă nr. xxxx/08.11.2000 pronunțată de aceeași instanță și a dispus soluționarea pe fond a recursului la un termen ulterior.

Reluând judecata asupra recursurilor formulate în cauză după admiterea cererii de revizuire, Curtea reține următoarele:

Reclamanții G. au dedus judecății încălcarea dreptului lor de proprietate asupra imobilului din Constanța, str. x nr. x, prin preluarea nelegală în baza Decretului nr. 223/1974 și apoi prin vânzarea bunului în temeiul Legii nr. 112/1995 către pârâții D..

În cadrul analizei pe fond a recursului declarat în această cauză Curtea de Apel Constanța este obligată, în virtutea principiului autorității de lucru judecat, care corespunde necesității de stabilitate juridică și ordine socială, să țină seama de chestiunile litigioase dintre părți care și-au găsit deja o rezolvare prin hotărârile irevocabile pronunțate după soluționarea inițială a cauzei prin decizia civilă nr. xxxx/2000.

Astfel, prin sentința civilă nr. xx din 21 iunie 2004, Judecătoria Constanța a stabilit că preluarea bunului de la reclamanți în temeiul Decretului nr. 223/1974 s-a făcut nelegal în condițiile în care acest act normativ era contrar Constituției din 1963, care statua la art. 17 că statul garantează egalitatea în drepturi a cetățenilor, fără discriminare între cetățenii români din țară și cei din străinătate, că prin prevederile sale decretul încălca prevederile art. 481 Cod

civil și ale art. 12 din Constituție referitoare la exproprierea imobilelor și care se putea face numai pentru lucrări de interes obștesc și numai cu plata unei juste despăgubiri, dar și că acest decret era în contradicție cu tratatele internaționale la care România era parte, prin conținutul său fiind încălcate prevederile art. 1 din Pactul Internațional cu privire la drepturile civile și politice, ratificat de România în anul 1974. Prin aceeași hotărâre judecătoria a statuat însă că nevalabilitatea titlului statului nu duce în mod automat la desființarea titlului subdobânditorului și a reținut în cauză că buna credință a cumpărătorilor D. înlătură efectele nulității contractului de vânzare cumpărare încheiat de aceștia în temeiul Legii nr. 112/1995. Verificând existența bunei credințe a cumpărătorilor la momentul încheierii contractului de vânzare cumpărare nr.xx/1996 judecătoria a constatat că „pârâții nu au avut cunoștință de existența vreunui impediment la vânzare, fiind convinși că au contractat cu un verus dominus, în condițiile în care titlul statului era unul public, iar la acel moment nu exista un proces de revendicare pe rolul instanțelor judecătorești”.

Această sentință este definitivă prin respingerea apelului declarat de reclamantii prin decizia civilă nr.xxx/C din 21 decembrie 2004 pronunțată de Curtea de Apel Constanta și irevocabilă prin decizia civilă nr. xx/C din 21 decembrie 2005 ca urmare a respingerii recursului reclamantilor de către aceeași instanță.

Prin urmare, această hotărâre irevocabilă stabilește, cu puterea lucrului judecat, sub două aspecte: pe de o parte, asupra caracterului ilegal al preluării de către stat a bunului iar pe de altă parte asupra bunei credințe și a validității contractului de vânzare cumpărare încheiat de pârâții D..

De altfel, efectul recunoașterii caracterului ilegal al preluării (naționalizării) de către stat a bunului prin sentința nr.xx din 21 iunie 2004 pronunțată de Judecătoria Constanța a fost subliniat și prin hotărârea din 4 noiembrie 2008 a Curții Europene în cauza G. împotriva României, instanța europeană afirmând că această constatare a ilegalității „are ca efect recunoașterea, în mod indirect și cu efect retroactiv, a dreptului de proprietate al reclamantilor asupra bunului în cauză” (paragraf 33). În virtutea acestei recunoașteri irevocabile reclamantii G. au „un bun” în sensul art. 1 din Protocolul nr. 1 adițional la Convenția europeană a drepturilor omului.

Recurenții pârâți, în calitate de chiriași cumpărători, au opus reclamantilor contractul de vânzare cumpărare nr. 26843/1996 validat irevocabil prin sentința civilă nr. 6363/2004, invocând împrejurarea că au dobândit imobilul în litigiu cu respectarea dispozițiilor art. 9 din Legea nr. 112/1995, fiind de bună credință la încheierea acestui contract de vânzare cumpărare.

În literatura juridică și în practica instanței supreme s-a reținut că, în condițiile în care art. 46 alin. 2 di Legea nr. 10/2001 nu a fost declarat

neconstituțional, iar acțiunea în revendicare se află în curs de judecată în primă instanță, în faza de rejudecare după casare cu trimitere sau în instanța de apel, pârâtul cumpărător de bună credință al imobilului poate opune cu succes această apărare, întemeiată pe dispozițiile art. 46 alin. 2 din legea nr. 10/2001, avându-se în vedere dispozițiile art. 47 din această lege (art. 46 după republicare) cât și împrejurarea că actul juridic încheiat în condițiile art. 46 alin. 2 (art. 45 după republicare) interesează normele referitoare la organizarea proprietății și a drepturilor reale care unanim sunt considerate de ordine publică.

În consecință, fiind vorba de regimul viitor al unui drept de proprietate care a format obiectul unei convenții, el va fi guvernat de legea nouă, lucru cu atât mai evident cu cât situația juridică creată prin convenția de înstrăinare prevăzută de dispozițiile legale mai sus invocate, se constituie pe planul efectelor sale viitoare în *facta futura*.

Curtea Constituțională, prin decizia nr. 191 din 25 iunie 2002, publicată în Monitorul Oficial nr. 567 din 1 august 2002, a statuat că dispozițiile art. 46 alin. 2 din legea nr. 10/2001 (art. 45 după republicare), nu încalcă dispozițiile art. 15 alin. 2 din Constituție, singurul element novator adus de textul legal îl constituie consacrarea în termeni, pe cale legală, a principiului ocrotirii bunei credințe, într-un domeniu particular, dar de interes social major, acela al regimului juridic al imobilelor preluate abuziv de stat în perioada 6 martie 1945- 22 decembrie 1989.

Consacrarea unei astfel de soluții legislative a fost impusă legiuitorului și de împrejurarea că, în această materie, eroarea comună cu privire la concordanța dintre aparență și realitate și-a avut suportul în cadrul legislativ în vigoare la acel moment care confirmă, cu forța unei prezumții *juris et de jure*, că proprietarul aparent, statul, este adevăratul proprietar.

În speță, menținerea judiciară prin sentința civilă nr. xx/2004 a actului de înstrăinare a bunului consolidează transmiterea dreptului de proprietate asupra bunului în patrimoniul pârâților subdobânditori. Un asemenea efect este de esență contractului de vânzare cumpărare și nu poate fi anihilat, prin compararea titlurilor, ca simplă ipoteză de probațiune a revendicării. Așa cum s-a subliniat în literatura de specialitate, aceste operațiuni vizează, exclusiv, situația, inexistență în speță când ambele părți ale revendicării produc titluri derivate care emană de la autori diferiți și care sunt fără vreo legătură (separate între ele). Ori, în speță, titlurile invocate sunt, în succesiunea lor, într-o strânsă legătură, bazată mai întâi pe existența dreptului de proprietate al reclamanților, care au cumpărat apartamentul printr-un contract încheiat cu OJCVL, iar apoi statul, preluând abuziv bunul, l-a înstrăinat subdobânditorilor pârâți.

În aceeași manieră a fost rezolvată chestiunea comparării titlurilor și de Înalta Curte de Casație și Justiție care, în Secțiile Unite, prin Decizia nr. 33/

09.06.2008, a statuat că verificarea comparativă a titlurilor părților în acțiunea tipică în revendicare nu se poate mărgini la acordarea prevalenței titlului celui depozitat nelegitim de către stat fără a analiza și situația terțului dobânditor al bunului care, la rândul său, reclamă „un bun” în sensul Convenției.

Dacă s-ar considera că, indiferent de circumstanțele concrete, dobânditorul imobilului trebuie depozitat de bun pentru ca acesta să poată fi restituit în natură fostului proprietar, ar însemna să se accepte ca diminuarea vechilor atingeri ale proprietății să creeze noi prejudicii, disproporționate, în sarcina dobânditorului actual, ceea ce nu poate fi acceptat câtă vreme titlul de proprietate al subdobânditorului de bună credință este, la rândul său, protejat prin art. 1 din Protocolul 1 la Convenția europeană a drepturilor omului.

Jurisprudența CEDO a statuat că titlul de proprietate al subdobânditorului de bună credință, constituit în baza Legii nr. 112/1995 și validat în dreptul intern printr-o hotărâre definitivă și irevocabilă, este de asemenea protejat prin art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Diminuarea vechilor atingeri nu trebuie să creeze noi prejudicii disproporționate astfel încât „persoanele care și-au dobândit bunurile cu bună credință să nu fie aduse în situația de a suporta ponderea responsabilității statului care a confiscat în trecut aceste bunuri” (cauza Pincova și Pinc c. Republica Cehă nr. 365/1997, CEDH 2002-VIII; cauza Raicu c. România, hotărârea din 19 octombrie 2006).

Pe de altă parte, CEDO a reținut constant în jurisprudența sa că „vânzarea de către stat a bunului altui semen către terți de bună credință, chiar dacă s-a petrecut înaintea confirmării în justiție în mod definitiv a dreptului de proprietate al celui alt semen, se analizează într-o privare a bunului. O asemenea privare, combinată cu absența totală a indemnizației, este contrară art. 1 din protocolul nr. 1” (cauza Stoian și alții c. României, nr. 57001/2000 din 21 iulie 2005; Păduraru c. României, nr. 63252/2000, 1 decembrie 2005; Porteanu c. României, nr. 4596/03 din 16 februarie 2006).

În condițiile în care restituirea în natură a apartamentului dobândit de pârâți cu bună credință nu mai este posibilă, reclamanții sunt privați de dreptul lor de proprietate asupra acestei locuințe, pentru acoperirea prejudiciului suferit reclamanții fiind îndreptățiți să obțină c/val. imobilului înstrăinat de stat.

Numai în acest fel se va restabili echilibrul rupt prin preluarea abuzivă a bunului de la reclamanți și în același timp se va păstra echilibrul just între cerințele de interes general ale comunității și imperativele de salvagardare ale drepturilor fundamentale ale persoanei. Echilibrul de conservat va fi distrus dacă persoana în cauză suportă o sarcină specială și exorbitantă.

Curtea Europeană, în jurisprudența sa, a reținut în mod constant că există, în cadrul art. 1 din Protocolul nr. 1 la CEDO, un drept intrinsec la indemnizație

în cadrul privării de proprietate, atunci când despăgubirea este necesară în vederea respectării proporționalității între ingerința în dreptul individului și „utilitatea publică”.

Principalul efect al acțiunii în revendicare îl constituie readucerea bunului în natură și liber de sarcini în patrimoniul proprietarului și numai în ipoteza în care acest lucru a devenit imposibil, ca urmare a exproprierii pentru caz de utilitate publică sau pentru situația în care bunul a fost înstrăinat iar valabilitatea titlului subdobânditorului a fost confirmată prin hotărâre irevocabilă – cazul în speță – restituirea se va face prin echivalent.

Alternativa soluționării cererii de restituire a bunului, în modalitatea acordării de despăgubiri, este de altfel prevăzută și în hotărârea din 4 noiembrie 2008 a CEDO în cauza G. c. România, Curtea Europeană stabilind că, în cazul în care statul nu procedează la restituirea către reclamanți a apartamentului, acesta trebuie să le plătească despăgubiri materiale corespunzătoare valorii actuale a bunului, estimate de Curtea Europeană la suma de 46.000 Euro.

În ceea ce privește modalitatea de acordare a despăgubirilor corespunzătoare apartamentului care nu mai poate fi restituit în natură reclamanților, Curtea reține că evidențierea, la un moment anterior vânzării, în patrimoniul Municipiului Constanța, a apartamentului înstrăinat, nu poate angaja răspunderea unității administrativ teritoriale, simpla evidență neatribuind acestei unități posibilitatea de a dispune de imobil în alt mod decât cel statuat prin actele normative adoptate de stat, respectiv vânzarea către chiriași în condițiile art.9 din Legea nr. 112/1995.

Se reține prin urmare că, în condițiile în care statul „nu și-a îndeplinit obligația pozitivă de a reacționa în timp și cu coerență, în ceea ce privește problema de interes general pe care o constituie vânzarea imobilelor intrate în posesia sa în virtutea decretelor de naționalizare” (cauza Păduraru c. România; cauza Suciul Werle c. România) acesta este răspunzător de indemnizarea reclamanților pentru prejudiciul suferit, urmare a înstrăinării apartamentului ce a aparținut reclamanților.

Este real că instanța a fost investită cu o acțiune în revendicare formulată anterior intrării în vigoare a Legii nr. 10/2001, reclamanții invocând ca temei al cererii de restituire art. 480 și 481 Cod civil. În același timp însă instanța constată că reclamanții au urmat și procedura Legii nr. 10/2001 în vederea restituirii imobilului în litigiu, investind în anul 2001 Primăria Constanța cu o notificare formulată în condițiile legii. Reclamanții nu au primit nici un răspuns la notificarea formulată motiv pentru care, în anul 2002, au înțeles să solicite instanței restituirea în natură a apartamentului și constatarea nulității contractului de vânzare cumpărare. Prin încheierea pronunțată la 14 ianuarie 2003 Tribunalul Constanța a dispus cererea de retrocedare de cererea în

anularea contractului, a sesizat Judecătoria Constanța cu acțiunea în anularea contractului de vânzare, suspendând acțiunea în retrocedare. Această din urmă acțiune a fost declarată perimată prin sentința civilă nr. xx din 18 noiembrie 2008 pronunțată de tribunalul Constanța. Prin urmare, în lipsa finalizării procedurii începute prin notificarea formulată în temeiul legii nr. 10/2001, reclamanții au înțeles să continue judecata în cadrul acțiunii formulate pe calea dreptului comun.

În ambele proceduri reclamanții au solicitat restituirea imobilului care le-a aparținut în proprietate dar, în condițiile în care pârâții și-au consolidat dreptul în virtutea art. 45 alin. 2 din Legea nr. 10/2001, constatarea pe cale judecătorească a nelegalității titlului statului constituit asupra imobilului în litigiu poate valora doar o recunoaștere a unui drept la despăgubire, respectiv dreptul de a încasa măsurile reparatorii prevăzute de legea specială.

În practica judiciară recentă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, adoptată prin aplicarea directă a Convenției europene a drepturilor omului și conform interpretărilor date de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, s-a statuat că „după intrarea în vigoare a Legii nr. 10/2001, acțiunea în revendicare prin care se urmărește redobândirea unui imobil preluat de stat în perioada de referință a acestui act normativ, chiar introdusă înainte de intrarea lui în vigoare, nu poate fi soluționată „doar” potrivit dreptului comun. Câtă vreme pentru imobilele preluate abuziv în perioada 6 martie 1945 – 22 decembrie 1989 a fost adoptată o lege specială care prevede în ce condiții pot fi acestea restituite în natură persoanelor îndreptățite, instanțele de judecată nu pot face abstracție de existența sa și să aplice regulile specifice acțiunii în revendicare, consacrate pe cale doctrinară și jurisprudențială în aplicarea art. 480 din Codul civil”.

Această soluție nu contravine prevederilor art. 1 din Primul Protocol adițional al Convenției Europene a Drepturilor Omului, așa cum s-ar putea susține pentru că dispozițiile menționate „nu aduc atingere dreptului statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare pentru a reglementa folosința bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor sau a altor contribuții ori amenzi”.

Convenția și Curtea europeană lasă la latitudinea statelor semnatare ale Convenției adoptarea măsurilor legislative pe care le găsesc de cuviință pentru restituirea proprietăților preluate de stat sau acordarea de despăgubiri.

Față de „specificul” acțiunilor în revendicare a imobilelor preluate de stat în perioada de referință a Legii nr. 10/2001, în condițiile în care acțiunea în revendicare nu poate fi admisă, iar reclamanții sunt îndreptățiți la despăgubiri pentru bunul preluat abuziv de stat și imposibil de restituit în natură, măsurile reparatorii prin echivalent se acordă în condițiile legilor speciale de reparație.

În condițiile în care reclamanții au „un bun” în sensul art. 1 din Protocolul

nr. 1 adițional la CEDO, respectiv despăgubirile care se cuvin pentru imobilul care nu mai poate fi restituit în natură, trimiterea la procedura legilor speciale de reparație pentru obținerea echivalentului valoric al bunului lor este în concordanță cu practica Curții Europene care, în Cauza Ivo Bartonek și Marcela Bartonkova c. Republicii Ceha (nr. 15574/2004 și nr. 13803/2005 din 3 iunie 2008), a statuat că „nu se poate reproșa instanței naționale că a acordat prevalență legii speciale de restituire față de dispozițiile generale ale Codului civil, chiar dacă petiționarul pretindea un drept de proprietate”.

Pentru plata despăgubirilor bănești stabilite în cadrul procedurilor de restituire a imobilelor preluate abuziv de stat a fost reglementat un sistem unitar de evaluare și acordare prin Titlul VII din Legea nr. 247/2005 privind reforma în domeniile proprietății și justiției, precum și unele măsuri adiacente. S-a încercat prin acest act normativ crearea unui cadru unic – legal și instituțional – în care să se soluționeze toate situațiile în care imobilele confiscate de stat nu mai puteau fi restituite în natură și s-a stabilit o procedură administrativă de despăgubire comună tuturor bunurilor imobile revendicate.

Existența unei proceduri speciale prin care statul a înțeles să despăgubească foștii proprietari determină, în aplicarea regulii specialia generalibus derogant, ca și despăgubirile stabilite drept echivalent al imobilului preluat abuziv de la reclamant și nerestituit în natură să urmeze aceeași procedură specială instituită prin Legea nr. 247/2005.

În consecință, pentru considerentele expuse, în temeiul art. 304 pct.9 și art. 312 alin. 1 Cod procedură civilă Curtea va admite recursurile pârâților și, în conformitate cu prevederile Titlului VII din Legea nr. 247/2005, va obliga pârâtul C. L. Constanța, prin Primarul localității, să înainteze propunerea de despăgubiri Comisiei Centrale.

*Decizia civilă nr. 247 din 31 mai 2011 a
Curții de Apel Constanța - Secția civilă, minori și familie,
litigii de muncă și asigurări sociale*

3. Apel. Caracterul politic al condamnării. Despăgubiri. Incidența admiterii unei excepții de neconstituționalitate asupra unei cauze aflată în curs de soluționare.

Legislație relevantă: Legea 221/2009 privind condamnările cu caracter politic și măsurile administrative asimilate acestora, pronunțate în perioada 6 martie 1945 - 22 decembrie 1989, art. 4, 5, Constituția României, art. 147. alin. 4